

DE NOORD-BRABANDER

Staan- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS

Voor de Stad... f 12.
Franco per post... 14.

(Verschijnende driemaal in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaterdag.)

DICERE VERUM QUID VÉTAT?

HORATIUS.

ADVERTENTIEN:

15 cents de regel,
behalve 35 cents regel.

ITALIË.

ROME 29 Junij. Welk is het wat zegt hij van ons Conclave? Welk eene lozenstrafing voor de vatsoche profeten, voor hen, die alles naar de belangzucht beoordeelende, hier niets anders zagen dan Kardinalen, door kuiperij en egoïsmus verdeeld en kandidaten, die halstarrig op de eerste waardigheid der wereld tuurden? Al hunne vooruitzichten zijn verijdeld en de moedigen, die het meest aan laster gewoon zijn, bekennen dat in deze verkiezing iets bovenmenselijks heeft plaats gehad. Wees inderdaad overtuigd, dat wij een schitterend tijdvak voor de Kerk naderen en dat de H. Stoel eene nieuwe vlugt aan de moderne beschaving geven zal, want hij alleen kan de wereld leiden met die zedelijke kracht, welke ontbreekt aan alle aardse magten, die gestraft worden omdat zij het geloof verloren en opgehouden hebben op de Voorzienigheid te steunen.

Op het Concilie van Pius IX ontstaan, is thans een diep vertrouwen gevolgd, een beredeneerd vertrouwen. Men heeft in het verledene van den Kardinaal Mastai de hoop geput, welke men in den Paus stellen mogt en uit zijne eerste daden oordeelt men reeds over de lange regering, welke de Voorzienigheid hem schijnt voor te beschikken. Wat het verledene betreft, een ieder steunt eenparig er in mede, dat er geen edeler, geen reijer loopbaan is, dan die van den Kardinaal Mastai. Zijne iuorst is koel, eenigzins traag in het nemen van een besluit, maar standvastig, rechtschapen, gematigd; zijn geest bezit eene buitengewone vatbaarheid. Toen hij te Imola kwam, vond hij een aantal misbruiken te herstellen, het noodzakelijk gevolg van het roekhartig beheer van twee grijsaards, die achtervolgens dezen zetel bekleed hadden. Men had gerekend op de goede bedoelingen van den jeugdigen bisschop, die hem opvolgde. Evenwel, zes maanden verlieten eer hij, om zoo te spreken, teeken van leven gaf, en reeds begonnen de ongeduldigen zich over zijne werkeloosheid te veront-rusten, toen men hem eensklaps zag te voorschijn treden uit de gewaande rust, om een volmaakt plan van reorganisatie en van wijze hervormingen ten uitvoer te leggen; een plan dat doorwrocht, met rijpheid beraamd was, het bisdom op nieuw deed bloeijen en den bisschop de hartelijkste toegenegeheid en den diepsten eerbied der geestelijkheid en des volks verwierf.

Wat zijn karakter aangaat, ik zal mij bepalen bij het aanhalen eener enkele daadzaak, welke daarvan de maat zal aangeven en deszelfs edelmoedigheid doen kennen. Alvorens naar Imola overgeplaatst te worden, bekleedde hij, zoo als bekend is, den zetel van Speleto; in dat land ontstond eene dier bewegingen, welke de omwentelingsgeschieden zoo dikwijls te voorschijn brachten in de romeinsche gewesten beproefd hebben. Een der hoofden was gevangen genomen en bij eene huiszoeking, welke men bij hem deed, ontdekte men een versegeld

pakje, het welk, naar de berichten van den gevangene zelf, de lijst inhield van al de misdadigers, zoo in activiteit als andere, die aan de zamenzwering deel moesten nemen; in een woord, het waren de kadets der aanstaande revolutionaire regementen. De Commissaris van politie, trotsch over zijne ontdekking, kwam daarvan dadelijk het bericht aan den aartsbisschop mededeelen. — Zoo! antwoordde deze, dit is eene belangrijke ontdekking. En waar is het pakje? — Hier is het, zeide de Commissaris. — Welnu, wijf die papieren zoo belangrijk zijn, hoop ik dat gij mij dezelve ter hand zult stellen. — Maar ik moet ze naar Rome opzenden. — Geef, geef, hernam de aartsbisschop; ik neem dat op mij.

De Commissaris durfde geen wederstand bieden aan den aandrang des prelaats, hij bood hem het pakje aan, en welligt dacht hij daarbij dat de aartsbisschop voornemens was de verdienste dezer daad, bij het regnment zelf in te zamelen; doch eer hij die gedachte kon vormen was het pakje in stukken gescheurd en in het vuur geworpen. — Vrees niets, zeide toen de aartsbisschop met blijkbare voldoening aan den armen, hem aangepende Commissaris, ik neem alles voor mijne rekening. Gij hebt uwen pligt gedaan als Commissaris des gouvernementes; ik den mijnen als bisschop. Zijn er dan niet reeds genoeg menschen in deze zaak betrokken, en huisgezinnen die treuren?

Dit lojjaal vertrouwen werd met den besten uitslag bekrond.

Ziedaar in weinige woorden wie de prelaat was, welchen Gregorius XVI wist te onderscheiden en met het purper bekleedde.

Ziehier nu, welke de eerste regeringdad van Pius IX zijn geweest: Afschaffing der buitengewone Commissarissen, die in de provincien recht deden. — Vaststelling van eenen dag in de week tot openbare audientie, waartoe een ieder toegang zal hebben en hem kunnen spreken. — Verzekering dat in de pausselijke staten spoorwegen zullen aangelegd worden. Reeds heeft de graaf C... een ontwerp aangeboden, tevens de voorkeur voor zich zelve verzoekende. « Neen, antwoordde de Paus, ik wil de vrije concurrentie, de voorkeur zal aan het beste ontwerp gegeven worden. » — Een romeinsche prins, bekend voor zijnen ijver voor de italiaansche wetenschappelijke vereenigingen, heeft zijne bescherming ingeroepen voor deze vergadering van geleerden (althans veronderstelde). De Paus heeft geantwoord dat hij wist, welk nut de wetenschappelijke vergaderingen konden stichten, en dat hij dezelve zou beschermen. — Eindelijk is de amnestie eene stellige daadzaak; de Paus spreekt er met een ieder over; hij wil dezelve en heeft reeds meer gedaan; want hij heeft een aantal personen individueel begraadigd, onder anderen den beroemden wiskundige Orioli, den graaf Ferretti, broeder des Kardinaals, die eertijds Nuncius te Napels was enz. Men verzekert zelfs dat de H. Vader geene enkele, hem afgesmeekte gratie

geweigerd heeft. Het is waar dat men den algemeenen maatregel, die den dag der krooning verlangd had, en dat de dag van morgen, het feest van den H. Petrus, ook zonder den zelve zal voorbijgaan, maar men koestert geen den minsten twijfel omtrent het beginsel. Het is, ik herhaal het, zeker ontwijfelbaar dat de Paus deze daad van verzoening wil; maar hij vindt nog hinderpalen in de bureaucratische vormen, en in de voorvaderlijke bedaarheid, waaraan nog zoo vele menschen gehecht zijn.

Gij ziet dan welk verschieft de toekomst oplevert. Het is klaarblijkelijk, dat eene werkzame gedachte eene andere gedachte vervangen heeft. Deze was van hare tijd, een tijd van crisis en moeilijken overgang. Vergeten wij nooit wat de Kerk verschuldigd is aan den ijverigen en geleerden Opperpriester, wiens dood eene zoo regmatige droefheid verwekt heeft; maar hopen wij dat de regering, welke onder zulke moeilijke vooruitzichten ontstaat, betere tijden zal verwekken, tijden van herstel en van roem! (Gazette du Midi).

ZWITSERLAND.

Een verzoekschrift, dat aan den landdag zal ingezonden worden met het doel om de herstelling der kloosters van Argau te vragen, is in dat canton ondertekend door 213 gemeenten, vertegenwoordigende eene bevolking van 65,629 inwoners, 34 gemeenten met eene bevolking van 9,654 hebben hun besluit nog niet kenbaar gemaakt en in 13 gemeenten met eene bevolking van 12,910 is het verzoekschrift niet geteekend uit naam der gemeentevergadering, maar is het bekleed met de individuele handteekeningen, ten getale van 1,267, waarvan 926 tot de stad Freiburg behooren.

Daar dit verzoen geschreven is uit naam der catholijken van Zwitserland, zoo is het niet rondgegaan in het district Murat, alwaar de protestantsche godsdienst beleden wordt. Wat betreft de 34 gemeenten, die nog geen besluit genomen hebben, velen derzelve hebben hare aanstaande toetreding aangekondigd, tevens haar leedwezen te kennen gevende dat zij te laat kennis hebben gedragen van een verzoekschrift, hetwelk, zoo als men verwachten mogt, eene bijna eenparige instemming heeft erlangd.

— Men zal niet zonder belangstelling vernemen dat de vrome prins Alexander van Hohenzoln heeft bekend gemaakt, dat hij gedurende veertig dagen te beginnen met den 3 dezer maand, van Zwitserland bidden zou. De aanbeveling oeffent zich in het bidden van driemaal het Ave Maria en Weesgegroet gedurende veertig dagen, en de H. Mis bij te wonen en eens te communiceren ter intentie der oeffeningen. De aalmoes en andere goede werken worden bijzonderlijk aanbevolen. In huisgezinnen vereede geloovigen zullen zich beijveren hunne gebeden te voegen bij die van den eerbiedwaardigen priester, die de zegeningen des hemels over ons vaderland gaat afsmeeken.

(Union)

DUITSCHLAND.

Brieven uit Berlijn melden dat de algemeene synode weinig gestemd schijnt om te voldoen aan de adressen, welke haar door de steden en gemeenten zijn toegezonden. Dezelve zijn ter hand gesteld aan de twee ministers van justitie en van eerediensten en men spreekt van regterlijke onderzoeken en criminele vervolgingen, tegen de ontwerpers en onderteekenaars dier adressen aangevangen.

ENGLAND.

De *Morning Advertiser* zegt uit goede bronnen te weten, dat lord John Russell dit jaar het Parlement niet ontbinden zal, tenzij onvoorzien omstandigheden hem ertoe komen dwingen. Hetzelfde dagblad voegt er bij, dat de ontbinding plaats zal hebben na de opening der aanstaande zitting en dat de troonrede tot grondslag van het beroep op het land zal dienen.

LONDEN 8 juli. Ibrahim-pacha is gisteren in plegtig gehoor door de koningin ontvangen. Z. H. is voorgesteld geworden door lord Palmerston, minister van buitenslandsche zaken. De koetsen van het hof hebben den egyptischen vorst naar het paleis gebracht en van daar weder naar het hotel Mivart. Des avonds heeft Ibrahim op het paleis van Buckingham gedineerd.

— Er is sedert eenige dagen geene spraak meer in de dagbladen van eene aanstaande reis des konings en der koningin der Franschen naar Engeland.

— Lord John Russell is met eenparigheid, met het uitsteken der handen, door de city van Londen, als lid van het Parlement herkozen. Men geloof niet dat de herkiezing der overige leden van het cabinet die tot het Parlement behoorden, eenige moeilijkheid zal ondervinden.

— In de vier eerste dagen na de bekrachtiging der *corn-law* door de koningin heeft de schatkist 150,000 p. st. (1,800,000) aan inkomende regten op de granen ontvangen.

IERLAND.

In de laatste vergadering van het repeal genootschap, welke II. maandag te Dublin gehouden werd, heeft de heer O'Connell het plan blootgesteld van het gedrag dat hij in het parlement denkt te volgen. Hij heeft de onderscheidene punten, uit een gaset, welke de opsomming uitmaken der grieven van Ierland, waarvan hij voornemens is het herstel aan het nieuw cabinet te vragen. Reeds bij den aanvang der aanstaande zitting zal de heer O'Connell in het parlement het vraagstuk opperen van de herroeping der Unie, om het cabinet in staat te stellen hem te vergunnen, wat hij voor Ierland vraagt. Wij hebben die verschillende vragen reeds medegedeeld; getrokken uit het manifest, eenige dagen geleden door den bevrijder uitgevaardigd.

SPANJE EN PORTUGAL.

Blijkens den *Heraldo* van 3 juli, bereiden de spaansche vlogtelingen, die in Portugal hun verblijf gekozen hebben, zich voor, om eene nieuwe revolutionaire poging in Spanje te beproeven. Iriarte, Rubino de Celis en 400 hunder aanhangers, welke zich te Lissabon bevinden, zijn daar in nauwe betrekking met de geheime genootschappen en de radicale partij in Portugal. De spaansche ambassadeur, zoo voegt de *Heraldo* hierbij, heeft met het portugeesche gouvernement de verplaatsing dier vlugtelingen naar andere oorden gevraagd.

FRANKRIJK.

PARIS 9 juli. Lord Cowley, ambassadeur van Engeland heeft, in eene particuliere audientie, aan H. H. M. M. den Koning en de Koningin de brieven van kennisgeving der bevalling zijner Souvereine overhandigd.

Men denkt dat lord Cowley zijne ambassade zal behouden onder het wigh-ministerie even als zijn

broeder, de hertog van Wellington, het opperbevel over het leger behoudt. De vertegenwoordiger van Engeland te Madrid schijnt ook niet vervangen te zullen worden; of welligt zal men wachten, om een besluit te nemen, tot dat de uitkomst der algemeene verkiezingen in beide landen bekend is.

— De dagbladen zijn opgevuld met berigten omtrent de ramp, welke op den Noorder spoorweg is voorgevallen. Wij ontleenen daaraan de voornaamste bijzonderheden.

De trein was met een vrij groot getal reizigers des woensdags ten zeven ure uit Parijs vertrokken en had twee bestemmingen, de eene naar Rijssel de andere naar Valenciennes. Te Douai zou de scheiding plaats hebben. Twee locomotieven sleepten den trein voort.

Toen de trein tusschen de halt van Vitry en het station van Douai gekomen was, op eenigen afstand aan gene zijde van Arras, geraakte het eerste locomotief buiten spoor op de plaats alwaar de weg eene vrij aanmerkelijke helling heeft. Het tweede locomotief hield het eerste tegen en daaruit ontstond een verbazende schok, welke het breken van een aantal kettingen, die de rijtuigen aan elkander hielden, ten gevolge had.

De locomotieven bleven op den weg staan, maar de goederenwagons, de fourgons der diligence-dienst en de rijtuigen der 3e en 2e klasse, die het hoofd van den trein uitmaakten, werden in eene diepte geworpen van 30 voet, met meer dan 12 voet water. Een fourgon der diligence-dienst stortte neder op een rijtuig der 2e klasse hetwelk letterlijk verpletterd werd. Acht rijtuigen, anderen zeggen meer, werden in hetzelfde oogenblik in den afgrond geworpen; allen behoorden tot den voor Rijssel bestemden trein.

In den avond werden veertien lijk uitgehaald en den volgenden ochtend nog twaalf anderen. Een twintigtal personen waren deerlijk gewond.

Eenige rijtuigen met reizigers zijn het eerst ingestort en daarna drie goederenwagons, die door hun gewicht de eerste rijtuigen met al de zich daarin bevindende reizigers geheel in den modder hebben doen zinken. Die door den val niet gedood waren, smoorden in dien poel. Een aantal andere rijtuigen, door de kettingen tegengehouden, bleven over den afgrond hangen en de reizigers, door elkander geworpen op de voorste banken zijn allen min of meer ernstig gekwetst of gekneusd. Toen men de uitgestrektheid der ramp eenigzins kon afmeten, opende zich een verschrikkelijk tooneel voor de omstaanders. Eenige slagtoffers hadden het hoofd geheel van het lichaam gescheiden. Anderen lagen, met gebrokene leden, door elkander op de hellingen van den weg. Een adjudant van den generaal Ondinot lag op den kant der sloot, de leden en drie ribben gebroken, brullende en met luide kreten den dood inroepende. Een engelschman had zijnen arm op drie plaatsen gebroken en ondanks de zenuwtoevallen, welke hem overvielen, hield hij nog voor zijne vrouw staande dat hij niet gekwetst was.

Op de laatste wagons van den trein bevonden zich negen reizigers, welke gezeten waren de prinses de Ligne, echtgenoot van den belgischen ambassadeur te Parijs, met hare vier kinderen, de twee dochters van den poolischen generaal Skrzynecki, in dienst van België en eene russische dame. Deze drie laatsten hebben onmiddellijk hunne koffers geopend en al het hooft dat zij hadden, ter beschikking gesteld der gekwetsten, aan welke zij zelve de noodzakelijkste zorgen besteedden.

Geen enkel der reizigers heeft tot heden zijne goederen teruggevonden. Eene russische dame, die in hetzelfde rijtuig gezeten was als de persoon die deze berigten medegedeeld heeft, had bij zich een kistje met aanzienlijke waarde, dat tot heden nog niet teruggevonden is.

— Het bisdom van Viviers had den afval te be-treuren van den heer Enjolras, voormalig kapelaan te Félines, die het protestantismus omhelsd had. Gelukkig echter was zijn gemoed nog niet verhard. De genade heeft hem getroffen, en hij heeft aan zijnen eersten herder, den bisschop van Viviers geschreven, om hem vergiffenis te vragen dat hij zijn hart met bitterheid vervuld had en hem te bidden de algeheele en onvoorwaardelijke herroeping zijner dwalingen te ontvangen, verklarende te willen leven en sterven in den schoot der ware, ééne, heilige, catholijke, apostolijke, roomsche Kerk welke hem nooit schooner, verhevener, goddelijker is voorgekomen, dan sedert hij de ellendige verdeeldheden van het protestantismus van nabij heeft gezien.

De bisschop van Viviers heeft aan dien ongelukkigen priester eenen hartroerenden brief geschreven: « Wat mij betreft, zegt de liefderijke herder, die nooit opgehouden heb u te beminnen, ik zal meer vreugde ontwaren over het schaap dat verloren was en wedergevonden is, dan over de negen en negentig andere, die getrouw gebleven zijn. »

Op aanmaning van den bisschop van Viviers heeft de heer Enjolras het voornemen opgevat, om zijne dwaling in het klooster van La Trappe of van de Karthuizers te gaan beweenen.

NEDERLAND.

'S HERTOGENBOSCH 13 juli.

Reeds in het jaar 1844 had de *Noord-Brabander* (zie het nummer van 25 april 1844) zijne lezer opmerkzaam gemaakt op het ontluikend talent van den jeugdigen schilder J. Peeters, ter gelegenheid der vervaardiging door dien kunstenaar van eene schilderij, voor de Kerk van het Goirke voorstellende Christus op het oogenblik, dat hij Petrus op de zee, waarin hij uit gebrek van geloof verzinkt, oprigt. Dat die verdienstelijke jongeling in den loop der twee sedert dien tijd verloopene jaren groote vorderingen in zijne verbeterde kunst gemaakt heeft, hebben wij reeds genoegzamen mogen ontwaren, toen hij dezer dagen, tot zijn atelier, aan de koninklijke academie alhier, toegelaten werd, om andere, pas afgewerkte schilderij mogten bespreken, voorstellende Christus aan Petrus de sleutels van het Rijk der Hemelen ter hand stellende, voor dezelfde Kerk bestemd. Wij zullen het niet beproeven eene kunstmatige beschrijving en lof van dit voortreffelijk doek te geven, maar noodigen gerust elken kunstminnaar uit, hetzelfde te gaan bezichtigen; hem wacht daar zoet kunstgenot en een minzaam onthaal van den zedigen kunstenaar. Eere den ijverigen leerling die het in zich vonkelend genie te nutte maakt, eere den meester die hetzelfde door goede voorbeelden en wijze leiding aankweekt en ontwikkelt. De heer Diefman alhier, is tot nog toe de eenige gids van dien voortreffelijken jongeling geweest. Moge hij genoegzamen en hoogere aanmoediging vinden in de edele kunst waaraan hij zich gewijd heeft, en die zijne zorg en studie niet ondankbaar be-loont!

— De Provinciale Staten van Noord-Holland hebben tot leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal benoemd, den heer mr. J. Corver Hoof bij herkiezing, en, ter vervanging van den heer C. A. den Tex, die verzoekt had niet weder in aanmerking te worden genomen, den heer C. B. Crommelin, welke echter voor die benoeming be-dankt hebbende, in diens plaats gekozen is de heer D. Beret.

Op denzelfden dag hebben de Provinciale Staten van Overijssel tot dezelfde betrekking herkozen den heer mr. A. J. Duymar van Twist.

— De koning is II. zaterdag des ochtends ten 11 ure, in de residentie teruggekomen.

De Provinciale Staten van Zeeland hebben als lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal herkozen den heer mr. J. de Backer.

— 11 juli. Heden werd in de vergadering der Staten van de provincie Utrecht, met algemeens stemmen, behalve 2, als 1 op den heer van Lynden en 1 op den heer baron van Lynden, herkozen, de heer baron van Goltstein, tot afgevaardigde.

— Men vernemen dat het stoomwerktuig de Leegwater II, donderdag, met alle pompen, in tegenwoordigheid van verschillende autoriteiten heeft gewerkt.

— De Hollandische Missie heeft een treffend verlies geleden door het overlijden van den hoogerw. heer Aarts-priester van Holland, Zeeland en West-Friesland, P. A. Kervel, pastoor der St. Petrus-Kerk te Leiden en ridder der orde van den Nederl. Leeuw. Niet alleen was hij een vroom priester en ijverig zielzorger, de troost der armen, de trooster der lijdenden, maar hij bekleedde ook met waardigheid en kunde een gewigtigen post, hem sedert het jaar 1842 door de hooge kerkelijke Overheid opgedragen. Met deelneming tevens in het lot eener achtenswaardige familie zal men dezen gevoeligen slag vernemen. Nog treurende over het verlies, alangs geleden door het overlijden van den voorv. treffelijken, alom geachten Med. et art. obstr. doctoor L. F. Kervel, te 's Gravenhage, wordt zij op nieuw in den rouw gedompeld door het verlies van dezelfde achtenswaardigen broeder. Mogen beide in de zaligere oorden het loon hunner deugden en het wel aanwenden der door hen ontvangene talenten inzien!

— Volgens de *Zeeb. Ct.* ontvangt men van Onder-scheidene gedeelten van dit gewest, in de laatste dagen berigten, welke weder het vertoonen der ziekte op verschillende akkers met aardappelen bevestigd; daarentegen zijn er vele oorden, waar het minste kwaad niet te bespeuren is.

— Nog komen steeds wisselende bijzonderheden het akelige van de ramp van Fampouze vermeerderen. Wij willen liefst die hartverscheurende beschrijvingen niet allen mededeelen: Het juist getal der slachtoffers schijnt echter nog niet bekend te zijn. Intusschen heeft heden ontvangen berigt van eenen ooggetuige dat het getal der dooden ten minsten driemaal zoo groot moet zijn, als door de verschillende dagbladen opgegeven is. De ongelukkige reizigers, zegt hij, die in de rijtuigen waren, verdronken of werden verpletterd en gesmoord.

Den volgenden dag had een nieuw ongeluk plaats: een onbegrijpelijke en roekelooze onvoorzigtigheid matigde men den gang van den trein niet, toen men ter plaatse kwam alwaar vier-en-twintig uren vroeger een zoo vreesbrikkelijk ongeluk gebeurd was, en alwaar dus de aldaar te verrigten werkzaamheden den weg eenigzins belemmeren moesten, en niettegenstaande het teken daarvan door de rode vlag gegeven was. Van vier der aldaar bezig zijnde artilleristen werden de voeten geheel verbrijzeld. Het koninklijk hof van Douai heeft zich de zaak van beide dagen aange-trokken en een streng onderzoek bevolen.

ARNHEM, 11 juli. In de vergadering der provinciale Staten van heden, zijn herkozen, als leden voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, de heeren: C. J. A. van Nagell tot Ampsen met 40 van de 70 stemmen, en de heer mr. J. E. T. Nedermeijer ridder van Rosenthal met 58 van de 70 stemmen.

UTRECHT, 9 juli. Heden vernemen wij het voor de Kunst aangename berigt, dat den verdienstelijken beschilder, onzen stadgenoot, den heer E. T. Georget, de gouden medaille met unanime stemmen is toegewezen op het door hem vervaardigde statuut van Joost van Vondel, als treurspeldichter, welk

ontwerp door het schilderkundig genootschap te Rotterdam als prijsvraag voor dit loopende jaar was uitgeschreven.

Vergadering der Provinciale Staten van Noord-Brabant.

Derde Zitting. Vrijdag 10 Juli 1846.

Afwezig is de heer J. Bowier wegens voortdurende ongesteldheid.

De notulen der laatstgehoudene Vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

De heer Staatsraad Gouverneur, geeft lezing van de hier volgende ingekomene stukken, als:

1°. Een verzoekschrift van den boekhandelaar D. A. A. de Rooy, om de aanbeveling van H. H. Provinciale Staten, bij de respectieve gemeentebesturen, van een uitgegeven boekwerk onder den titel van *het Provinciaal Bld. van Noord-Brabant, voor zoover hetzelfde thans nog van toepassing is*; en wordt dit verzoek gerenvoijerd aan Gedeputeerde Staten, om daarop te beschikken zoo als zij zullen vernemen te behooren.

2°. Idem van de betrokkene besturen om eene bijdrage uit de provinciale fondsen, voor de verbetering van den weg van Grave, over Escharen, Mil, en St. Hubert tot Wanrooy; renvooi aan de commissie voor de verbetering der communicatiewegen, om daarop te rapporteren.

Bij monde van den heer Martini van Geffen, wordt gerapporteerd, namens de commissie voor de begrooting, op de volgende aangevraagde subsidien, als:

a. Voor het genootschap van kunsten en wetenschappen in Noord-Brabant.

b. Voor de school van nuttige en beeldende kunsten.

c. Voor de Teekenschol te Breda.

d. Voor de Teekenschol te Eindhoven.

En zal dit rapport ter inzage van de Leden, ter griffie worden gelegd en in beraadslaging genomen gelijktijdig met de begrooting.

Bij monde van den heer de van der Schueren wordt rapport uitgebragt namens de commissie over de verbetering der communicatiewegen, op de navolgende stukken; als:

a. Omtrent de voorgestelde verbetering van den weg van Eindhoven naar Maashees.

b. Idem van St. Oedearode over Schyndel naar Berlicum.

c. Idem van Willemstad naar den Ouden Molen en van Zevenbergen op Breda, met een zijtak op de Fijnaart.

d. Idem van Geertruidenberg, in de rigting van de Made, en Wagenberg tot aan het witte huis, met een zijtak op de Zwaluwe.

e. Idem van Oss, naar Heesch.

f. Idem van Grava naar Maashees.

Deze rapporten zullen ter inzage als voren worden gelegd.

Bij monde van den heer Bijvoet, wordt gerapporteerd omtrent het inundatie en uitwateringskanaal van af Grave naar Geertruidenberg. Na dat de heeren de Wijs, Bijvoet en Heeren, deswege van gedachte verwisseld hadden, besluit de vergadering om deze hoog gewigtige aangelegenheid, nog staande het bijeen zijn der Provinciale Staten van Noord-Brabant, door een speciale commissie bij Z. M. den Koning overtebrengen en bij de Departementen van algemeen bestuur, de meer en meer dringender behoefte van die waterlozing kenbaar te maken, en aan te bevelen; tot welke commissie door den voorzitter worden benoemd de heeren: de van der Schueren, Bijvoet, Botz en van Heijst; met uitnodiging, om het adres daartoe strekkende, op morgen deze vergadering ter resumtis wel te willen aanbieden, en na retour aan deze vergadering verslag te doen.

Bij monde van den heer Buijsen, wordt gerapporteerd omtrent de verbetering der Haven van de Gemeente Dongen en dan, nog van daar naar Baarle-Nassau; gelegd ter inzage der Leden.

Bij monde van den heer Botz, wordt rapport uitgebragt op het adres van den schoolopziener in het 9e district, betrekkelijk de verlangde subsidie voor een weduwe en begrafenis-fonds voor onderwijzers en besloten, hetzelfde ter lezing van de Leden te leggen.

Hierna wordt de vergadering geadjourneerd tot morgen zaterdag voormiddag ten elf ure.

Vierde Zitting. Zaterdag 11 Juli.

Afwezig zijn de Heeren Bowier, Verschoor, van de Ven en H. Smits.

De notulen der vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

De voorzitter brengt in beraadslaging het algemeen jaarlijksch verslag, eenige Leden deelen deswege hunne beschouwingen mede.

Het is inzonderheid de wet, op de nationale militie, met betrekking tot de combinatien der gemeenten, dewelke door den heer van der Heyden wordt bestreden en van wiens bedenkingen het voorstel zich heeft ontleend, en door de vergadering aangenomen, de daaromtrent gemaakte bezwaren aan het gouvernement kenbaar te maken.

De heer de Grez brengt eenige bedenkingen in het midden, ten aanzien van soortgelijke combinatie in het arrondissement van Breda.

De heer de Bruijn vestigt de aandacht der Vergadering op eenige gewenschte verbeteringen, aantebrenge in de rigting van het riviertje de Aa.

De heer Martini van Geffen, doet namens de Vergadering hulde aan Gedeputeerde Staten, wegens derzelve bemoeijingen en appui, ter verkrijging der thans toegestane schadeloosstelling ter zake der inundatien.

Is gelezen een adres van mr. B. Hartogensis, ter zake van verlangde terugbetaling van grondlasten voor de geïndundeerde landerijen om 's Bosch; renvooi van den adressant naar de wet van 24 april 1843.

Mede gelezen een adres van den heer Hermans, bibliothecaris van het genootschap van kunsten en wetenschappen, betrekkelijk een bepaald voornemen tot het verzamelen en uitgeven van oude charters die zich in vele gemeenten der provincie bevinden; gedeponneerd ter griffie ter inzage van de leden.

Een verzoekschrift van zekere hoogbejaarde vroedvrouw der gemeente Nistelrode, om ondersteuning, wordt buiten deliberatie gehouden, omdat de voorschriften der wet op het zegel daarbij niet geobserveerd zijn.

Den heer Bijvoet geeft lecture van het ontworpen adres, hetwelk door de commissie voor het kanaal van uitlozing en verdèdiging, aan Z. M. den koning zal worden aangeboden, hetwelk dien conform wordt goedgekeurd; Zijn Ed. Gr. Actieb. berigt tevens; dat van wege de bijzondere commissie uit belanghebbenden voor die uitwatering, benoemd zijn de heeren van de Mortel en H. A. van Thije Hannes, om de benoemde commissie der gewestelijke staten te vermeerderen, ter overbrenging van het gezegde adres aan Z. M. den koning.

Zoo mede dat de heer van Heyst, om verschillende redenen verzoekt, als medelid' dier commissie verschoond te blijven, aan welk verlangen gereedelijk wordt voldaan.

Voorts worden in behandeling genomen de nota's van Gedeputeerde Staten in de eerste vergadering ter tafel gebragt, en daaromtrent besloten als bij ieder derzelve staat vermeld, als

1°. Het tienjarig verslag van het genootschap van kunsten en wetenschappen in deze provincie; aangenomen voor notificatie.

2°. Die wegens de helemmerde scheepvaart tusschen de rivier de Maas en de Zuid-Willemsvaart. Aangenomen voor kennisgeving en deze aangelegenheid verder aan Gedeput. Staten aanbevolen met verzoek om daarvan later verslag te geven.

3°. De reglementen op de Paardentokkerij en van Policie op de groote wegen. Mede aangenomen voor notificatie.

4°. Die over gedenktukken van oudheid en kunsten zal ter griffie, ter inzage van de Leden worden gelegd.

5°. Die betrekkelijk de rivier de Dommel aangenomen voor notificatie.

6°. Die, bevattende het verslag van de heeren Districts-Commissarissen over het al of niet aanhouden der district-boden. Renvooi aan Gedeput. Staten, om deswege een nader onderzoek te bewerkstelligen, om daarop in de Vergadering van het volgende jaar terug te komen.

7°. Die, ten aanzien van de voorgestelde gelde-lijke toelage van eenige geëmplotjeerden van het Provinciaal Gouvernement. Renvooi aan de Commissie van begrooting om rapport.

Bij monde van den heer Geulach, wordt rapport uitgebragt op de volgende in de eerste zitting ingekomene adressen, als:

a. Van het Polderbestuur en stemgerechtigde geërfden van de Heer, waarbij door hen is be-

sloten geen andere leidraad van beheer voor die Polders aan te nemen, dan die uit de geprivilegieerde acte van koop resulteert.

b. Van het Polderbestuur van Gendern, houdende bedenkingen op het reglement op het beheer der Dijken en Polders in dit gewest, met verzoek tevens om ten aanzien van het ter executie leggen van de bepalingen in dat reglement vervat, voorloopig te worden gehouden voor diligent.

c. Van stemgerechtigde ingelanden in de polders, ressorterende onder het hoogheemraadschap van Maasland, strekkende, om op de daarbij voorgestelde wijze, eene herziening te bevelen van de reglementen van het hoogheemraadschap van Maasland en de vier maaspolders.

d. Van de Dijk- en Polderbesturen van stad en lande van Heusden; Oud Aftena, Oud-Heusdensch Zeedijk, Drongelsche Zeedijk, Eethensche en Meeuwensche Zeedijk, Oud Dussensche Zeedijk, Zuid-Hollandsche Polder, het Noordveld en het Zuidveld te Dussen, Polderbestuur van Veen, Wijk, Heesbeen, Doeveren, Gausoijen, Aalburg, Eethen, Drongelen, Meeuwen, den Hil, het Pompvelt, Babiloniensbroek, den Biesheuvel, den Duyl, Vervoorne Polder, Ippel, Zandwijk en Ouden Doorn, oude en nieuwe ban van Honswijk, Opperste Polder van Andel, St. Romboutspolder, den Rommert, Andelsche en Giessensche weide, het Endevelt, Rijswijk, Sleeuwijk, de Werken, Uitwijk, Hedikhuizen, Herpt en Bern; vergezeld van eene memorie van bedenkingen, op het reglement op het beheer der Dijken en Polders in deze provincie, met het verzoek tevens, om hangende de deliberatien op dat hun betoog met de uitvoering van het gezegde reglement te worden gehouden voor diligent. Deze onderscheidene rapporten worden op het verlangen van onderscheidene Leden dadelijk in deliberatie gebracht en met algemeene stemmen dien conform aangenomen; met uitzondering van het tweede gedeelte van het rapport onder letter d vermeld, alleen betrekking hebbende tot den census voor de stemgerechtigdheid en het lidmaatschap van sommige kleine Polders, waaromtrent de commissie verzocht wordt een nader voorstel te doen.

Aan de orde tegen de eerstvolgende vergadering worden gesteld, de reeds uitgebrachte rapporten omtrent eenige aangevraagde subsidien. De voorzitter verlangt als nu de meening der Leden te kennen, of de vergadering naar aanleiding van art. 68. van het reglement op de zamenstelling der Provinciale Staten al dan niet op reces zal worden gescheiden tot terugkomst der commissie hier vooren aangegeven.

En is na eenige beraadslaging besloten, de vergadering te adjourneren tot maandag 13 juli des voormiddags ten elf ure.

Extracten

uit het **VERSLAG** nopens den staat der Provincie Noord-Brabant en de zaken van algemeen belang, voorgekomen bij den Staatsraad Gouverneur en de Gedeputeerde Staten der Provincie, sedert juli 1845 tot juli 1846.

Inwendig beheer en politie, en handhaving der reglementen en plaatselijke keuren.

Hoezeer wij reeds meermalen hebben opgemerkt, dat het inwendige beheer der Gemeenten, het toezigt van politie in dezelve en de handhaving der plaatselijke keuren en verordeningen, geheel afhankelijk zijn van het personeel der plaatselijke Besturen en van den ijver en de zorg die zij daaraan toewijden, zoo hebben wij echter in het nu verstreken jaar ten dezen opzichte meer algemeen vorderingen ten goede moge outwaren.

In weerwil van den druk der tijdsomstandigheden, bleef de rust en de openbare orde ongestoord. Hieromtrent heeft enkel eene uitzondering bestaan in het 2e Arrondissement der Provincie alwaar zich sporen van ontevredenheid opdeden onder de werklieden, aan de werken van het kanaal van Eindhoven naar de Zuid-Willemsvaart, die echter, ten gevolge van tijdig genomen maatregelen van beteugeling, spoedig weder tot de orde terugkeerden.

Er was inzonderheid de landlooperij die krachtadig werd geweerd. De burger-nachtwachten verrigten hunne dienst meer geregeld dan bevorens; de ambtenaren en bedienden van politie in de Steden, de veldwachters ten platten Lande en het korps Marechaussée legden volstandige waakzaamheid aan den dag.

De onvermoeide ijver en de goede diensten door van Homelen, veldwachter in de Gemeente Uden, in het belang der politie en justitie bij aanhoudendheid betoond, verdienen in het bijzonder loffelijke vermelding.

In het belang van de dienst der politie is wijders, bij vernieuwing, eene aanschrijving aan de plaatselijke Besturen gericht geworden, waarbij, hun is aabevolen, om stipt toe te zien, dat geene politiebedienden of veldwachters worden toegelaten tot het verrigten van bijzondere diensten voor Gemeente-ambtenaren, en zijn zij aangeschreven om dat misbruik ernstig te keer te gaan.

Staat der bevolking.

De bevolking der Provincie bestond op den 1 januarij 1845, uit 386,561 zielen, waarvan 75,782 in de Steden en 310,779 ten platten Lande.

Gedurende het jaar 1845 beliep het getal der geboorten,

In de Steden:	
Van het mannelijke geslacht.	1,333.
» » vrouwelijke »	1,215.
Zamen	2,548.

Ten platten Lande:	
Jongens	4,748.
Meisjes.	4,588.
Zamen	9,336.
en dus in het geheel.	11,884.

zijnde 41 meerder dan in 1844.

Onder de geboorten zijn niet begrepen de levend-bloos geboren, als 348 van het mannelijke en 256 van het vrouwelijke geslacht.

De levend geboren, staan tot de bevolking als 1 tot ruim 32½.

Onder de levend geboren bevinden zich 39 onechte erkende en 300 onechte niet erkende kinderen, te zamen 399, waarvan 199 jongens en 200 meisjes, en wel 185 in de Steden en 214 op het platte Land.

De onechte geboorten staan tot de overigen als 1 tot nagevoeg 30.

De maand maart leverde het grootste getal geboorten op, namelijk 1230, en de maand juli het minste, zijnde geweest 865.

Het getal der overledenen in 1845 bedroeg:	
In de Steden.	1,742.
Ten platten Lande.	6,423.
Zamen	8,165.

en wel van het mannelijke geslacht 4033, en van het vrouwelijke 4,132,

De sterfte in 1845 was 6 meerder dan in 1844.

Het getal der overledenen staat tot de geboorten als 1 tot bijna 1½, en tot de geheele bevolking als 1 tot ruim 47.

De maand maart onderscheidde zich door de meeste sterfte, zijnde in dezelve 1,043 personen overleden.

Het kleinste getal overledenen kwam voor in de maand september en bedroeg 511.

Er zijn 2,353 huwelijken aangegaan in het jaar 1845, en wel in de Steden 491 en ten platten Lande 1,862, zijnde 23 minder dan in 1844.

De huwelijken staan tot de bevolking als 1 tot ruim 164.

Er hadden geene echtscheidingen plaats.

In het jaar 1845 hebben zich van elders in de Gemeenten nedergeset 5,550 personen, en gedurende dat jaar zijn met der woon naar andere Gemeenten vertrokken 5,444.

De statistische veranderingen in de bevolking leverden alzoo, over 1845, een vermeerdering op van 3825 zielen, en de bevolking bestond op den 1 januarij van het nu loopende jaar uit 390,386 zielen, waarvan 76,016 in de Steden, en 314,370 ten platten Lande; zijnde daar onder niet begrepen de militairen in de garnizoensplaatsen, en evenmin de gevangenen, die zich in de onderscheidene gevangenis en binnen dit Gewest bevinden.

Gezondheids-toestand.

De gezondheids-toestand der ingezetenen van dit Gewest was bij voortdaring gunstig. Geene bijzondere kwaadaardige, zoo min contagieuse als epidemische ziekten deden zich bespeuren, en enkel heerschte hier en daar ligte voor- en uajaarskoortsen, zoo ook roedvonk en mazelen, doch deze maakten slechts weinige slagtoffers en vorderden niet eens de bemoeijenssen der Provinciale Geneeskundige Commissie.

In weerdere mate echter dan in vorige jaren, hebben onder de kinderen de kinkhoest en de oroup geheerscht. Hier en daar zijn nog al eenigen aan de gevolgen daarvan overleden.

(Vervolg hierna.)

Advertentien.

* * Bevallen van eenen ZONN Mevrouw de Weduwe J. H. KIVITS geboren VAN ERP.

's Gravenhage 8 Julij 1846:

* * Ondertrouwd

R. H. VAN DEN DRIES
met

J. T. A. DE LEYER.

's Bosch, 9 Julij 1846.

* * Heden overleed, ten gevolge van een langdurig lijden, de Hoogeerwaarde Wijdberoemde Heer **PETRUS ANTONIUS KERVEL**, Aartpriester van Holland, Zeeland en Westervland, Deken van Rhijndland, Pastoor der Petruskerk en Ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, in den obderdom van 67 Jaren.

P. DOES Deken.

E. S. VAN DER HAGEN Pastoor.

Exec. Testam.

Leyden 10 Julij 1846.

Eenige Kennisgeving.

Verzoeken van rouwbeklag verschoond te blijven

* * Er wordt gevraagd te Nijmegen, in een **KRUIDENIERS- en TABAKS-AFFAIRE**, een

BEDIENDE,

van de R. C. Godsdienst, van goede getuigschriften voorzien.

Adres onder Lett. A. B., bij den Boekhandelaar C. POTHAST, te Nijmegen.

VERLOREN

tusschen Eindhoven en 's Hertogenbosch, een **PAKJE** inhoudende **Vijf Lappen Urgekenstof**, van vier verschillende kleuren. De eerlijke vinder wordt verzocht hetzelfde tegen eene behoorlijke belooning te brengen of aanwijzing daarvan te doen. Adres bij den Drukker en Uitgever dezer.

GOTISCHE ZILVEREN KERKWERKEN.

De ondergeseekende Goud- en Zilversmid te Bozmeer Provincie Noord-Brabant, heeft de eer zijne geachte begunstigers te berigten dat hij winke steeds voorzien is, van **GODSLAMPEN, VERRABELS, WIEROOKVATEN, KANSEN, CIRCRIEN, KELKEN**, etc. en zendt op aanvrage te teekeningen hiervan over. Tevens wordt denzelve gevraagd een leerling van de R. C. Godsdienst en fatsoenlijken stand, om te voogden zulks reflecterende gelieven zich te adresseren in brieven franco.

A. J. BOCKMEULEN.

* * Une **DEMOISELLE**, agée de vingt ans, de religion catholique, ayant fait examen dans les langues Hollandaise, Française et Allemande, et à même d'enseigner les ouvrages de main, désireait se voir placée dans un Institut en qualité de **SECONDATE**.

S'adresser par lettres affranchies sous les initiales S. M. chez **P. VAN ZWEEDE**, Libraire Groningue.

Graanmarkt

van 's **HERTOGEN BOSCH**,
Vrijdag en Zaterdag 10 en 11 Julij.

ROGGE: f 6.00 f 6.50 a f 7.00.
BOEKWEIT f 6.25 f 6.85 a f 7.00.
HAVER f 3.25 a f 3.60

Beurs van Amsterdam.

Zaterdag 11 Julij ten vier ure.

W. S. 2½ pCt. 61½. Dito 3 pCt. 73. Dito 4 pCt. 95½. Handelw. 176½. Rijn-Spoorweg 112½. Ardoins 510 p. st. 19½. P. te Lohd. 3 pCt. 50½. Russen 106½. Dito 4 pCt. 91½. Do. Stieglitz en Co. 89½.

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOY te 's Bosch